

BILJEŠKE I PRIKAZI

Dr. J. KOVAČEVIĆ

OBRAČEVIĆ Č., MITROVIĆ D.: Ispitivanja utjecaja ishrane silažom na mliječnost krava. Arhiv za poljoprivredne nauke X. 30. 36 do 46. Beograd 1957.

Siliranje krmiva je pogodan način konzervacije istih, kako u pogledu očuvanja količine, tako i u pogledu očuvanja kvalitete. U prosjeku za postizavanje istoga efekta u proizvodnji po obroku 1 kg sijena zamjenjuje 3 kg silaže. Autori su ispitivali komparativno krmne obroke raznih količina livadskog i lucerkinog sijena i silaže lucerke i zelenog kukuruza u odnosu na mliječnost krava mulara. Ustanovili su, da obrok silaže zelenog kukuruza i umjetnog livadskog

sijena povoljno utječe na povećanje mliječnosti pokusnih krava. Ako se u obroku lucerkinog sijena zamijeni sa silažom lucerne, tada mliječnost neznatno opada. U slučajevima gdje je silaža bila potpuno zamijenjena sijenom, opala je mliječnost, iako je omjer hranjivih tvari u obrocima sa sijenom bio povoljniji. Očeno uzevši, silaža na bazi zelenog kukuruza je povoljno utjecala na mliječnost.

Dr. J. KOVAČEVIĆ

NYLUND R. F., NELSON D. C., DIENKEL D. H.:

Comparative costs of weeding onions by hand or with monurom, CIPC and CDAA (Komparacija koštanja čupanja korova u luku rukom ili s primjenom herbicida na bazi urea kiseline, CIPC i CDAA), Weeds 6, 3, 304 do 309 – Geneva 1958.

U radu se iznose rezultati pokusa uništavanja korova luka ručno i herbicidima u toku 1956. i 1957. godine.

U 1956. god. za ručno uništavanje korova luka (plijevljenje) bilo je potrebno 170 radnih sati, a to je koštalo \$ 127, a u 1957. god. za isti posao je utrošeno 111 radnih sati, odnosno koštalo je \$ 83. Iznosi troškova čupanja korova su veći nego kultivacija luka.

Trećaža s herbicidima 1956. god. u komparaciji s plijevljenjem:

1. Urea soli tri puta primijenjene u iznosu 1 funte na 1 aker snizile su vri-

jeme potrebno za tamanjenje korova za 70%, odnosno novčani iznos za 50%;

2. trostruka primjena CIPC u iznosu od 8 funti na 1 aker snizila je vrijeme tamanjenja korova za 37%, a novčano kao ručno plijevljenje;

3. trostruka trećaža smjese 8 funti urea soli + 4 funte CIPC na 1 aker snizuje vrijeme za tamanjenje korova za 54% ili novčano za 26%;

Trećaža u 1957. g.: jednostruka, odnosno dvostruka primjena herbicida prije nicanja luka (smjesa herbicida 1.6 funti urea soli + 8 funti CIPC + 4 funte CDAA na 1 aker i vrijeme i troškove novčano snizuje za 50%;

Dr. J. KOVAČEVIĆ

VASILOSCHI O., SALONTAI A., MECEA F., ORBAN V.:

Influenta lucrarilor culturale asupra temperaturii solului si in actiunea de combatere a burbnienilor (Utjecaj agromjera na temperaturu i tamanjenje korova) – Lucrari, Stiintifice XIV, 105 – 124 – Bucuresti 1958.

Autori su izveli četiri varijante obrade te posmatrali njihov utjecaj na temperaturu tla i zakorovljenost. Obrade su se izvodile u slijedećim varijantama:

1. obrada jednoobraznim plugom;
2. dvoobraznim plugom;

3. kultivatorom;

4. drljačom i valjkom.

Navedene agromjere su izvađane u intervalima 5. V. do 4. VI., te 8. VI. do 30. VI.

Dobiveni su slijedeći rezultati:

1. obrada ekstirpatorom utječe u komparaciji s kontrolom na povišenje temperature tla;
2. kod obrade s jednoobraznim plugom temperatura je niža, nego kod obrade s dvoobraznim;
3. u drugom vremenskom intervalu obrade uopće, djeluju na veće povišenje temperature, nego iste u prvom intervalu;

4. obrade plugom znatno više djeluju na povišenje temperature tla, nego obrade drljačom i valjkom;
5. obrade koje rahle tlo povoljno djeluju na klijanje korovskih sjemenki;
6. obrade valjkom stimulira naročito klijanje *Stelaria media*;
7. ljetne obrade ekstirpatorom su efikasna agromjera za uništavanje korova u kotiledonskim stadijima.

Dr. J. KOVAČEVIĆ

KAUFMAN P. B., CRAFTS A. S.: Odnosi riže na razne sastave i metode primjene 2, 4 D, MCP i 2, 4, 5 - T (Responses of the plant to different formulations and methods of application of 2, 4 - D, MCP, and 2, 4, 5 - T) - Hilgardia Vol. 24, No 15 pp. 411-453 Berkeley 1956.

Primjena aerometode, u vezi suzbijanja korova riže herbicidima, ukazala je na raznolikost još neriješenih problema u vezi doziranja, vremenskog roka i vrste herbicida. U radu se iznose rezultati pokusa o uništavanju korova riže herbicidima 2, 4 - D, MCP i 2, 4, 5 - T u formi rastvora i u formi praška. Kod primjene herbicida u ovim pokusima bili su posmatrani i tretirani slijedeći korovi riže: *Echinochloa crus galli*, *Alisma plantago*, *Ammania coccinea*, *Typha latifolia*, *Sagittaris* sp.

Rezultati pokusa su slijedeći:

- I. rastvori herbicida su izvanredno štetno djelovali na rižu:
 1. kod primjene sjetve riže;
 2. u početnom razvoju;

3. visoke dozaže uopće i
4. herbicid 2, 4 - D uopće.

II. znatne eberacije su uzrokovane primjenom praškastih herbicida na riži i akvatičnim korovima:

1. tretiranjem u početnoj fazi razvoja;
2. s visokim dozama;
3. primjenom 2, 4 - D herbicida uopće.

III. primjena herbicida u praškastoj formi djeluje selektivnije nego u formi rastvora.

IV. u praškastoj formi kao selektivniji herbicidi daju bolje rezultate i rentabilniji su u vezi suzbijanja korova, nego isti herbicidi u formi rastvora.

Dr. J. KOVAČEVIĆ

MALATO - BELIZ J.: Nove portugalske pšenice (Novos trigos portugueses) - Melhoramento - V. Elvas (Portugal) 1952.

Portugalska stanica za oplemenjivanje bilja u Elvasu nalazi se tik uz španjolsku granicu nasuprot Bajadoza (Španija). Ova stanica je uzgajala 11 novih hibrida pšenice, koji se jedan od drugoga razlikuju. Ti novi hibridi prilagođeni su

tamošnjim prilikama, a uvode se i u praksu. Hibridi maju već kao i sorte svoje nazive.

Svi hibridi, osim jednoga, pripadaju vrsti *Triticum vulgare* Host.
Pregled hibrida

Vrsta	Varijitet	Hibrid
A) <i>Triticum vulgare</i> Host	I. var. <i>lutescens</i> Al.	1. Sagres
	II. <i>Miturum</i> Al.	2. Condéstavel
		3. Morens
		4. Lusitano
		5. Gil Vaz
	III. Var. <i>leucospermum</i> Korn.	6. Africano
	IV. <i>Erythroperum</i> Korn.	7. Rarano
		8. Peninsular
		9. Salvador
B) <i>Triticum durum</i> Desf.	Var. <i>Leucomelan</i> Al.	10. Amarelejo

Elementi opisa: habitus mlade biljke, arikule, boja nezrele biljke, stabljika (debljina, visina, broj nodija), klas (duljina, oblik i t. d.), klasići, pljeve, zrno. Za svaki bihrid nalazi se i podatak o

porijeklu i fotografija klasa i zrna. Ovo djelo je napisano koncizno na 20 stranica i to 10 na portugalskom, a 10 na engleskom sa 10 slika. Vrlo je prikladan primjer za opis sorata.

PRIGODOM 75. GODIŠNJICE ŽIVOTA I 50. GODIŠNJICE NAUČNO-STRUČNOG RADA PROF. VINKA MANDEKIĆA

Prof. Dr. Vinko Mandekić doživio je nedavno 75. godišnjicu života. Tom prilikom želimo podsjetiti čitaoce na našeg seniora u poljoprivrednoj struci, jer je s tom godišnjicom ujedno povezan i njegov 50 godišnji javni, naučni i stručni rad koji je bio mnogostruk i veoma plodan u korist našeg naroda. Malo je poljoprivrednih stručnjaka, koji bi se mogli podičiti, toliko godišnjim i tako korisnim radom, provedenom na unapređenju poljoprivrede.

Dr. V. Mandekić rodio se 3. X. 1884. u Kraljevici. Nakon položenog ispita zrelosti na klasičnoj gimnaziji na Sušaku, upisao se na Više gospodarsko učilište u Križevcima. Po završetku nauka na učilištu, Mandekić radi kod pokojnog profesora Dr. Bohutinskog na bilinogojском pokušalištu Višeg gospodarskog učilišta u Križevcima. Odatle polazi na usavršavanje u nauci o biljnoj proizvodnji u inozemstvo. Njegov rad je priznat doktorskom diplomom u Breslavi 1912. Povrativši se iz inozemstva postao je profesor za predmet biljne proizvodnje na navedenom učilištu. Kad se je osnivao Poljoprivredni fakultet u Zagrebu, on je bio na temelju svoga naučnog rada pozvan, da bude osnivačem i predavačem iz biljne proizvodnje na fakultetu. Međutim, iz stanovitih razloga on napušta tu katedru i prelazi u oblasnu samoupravnu službu, gdje osobito marljivo radi na osnutku tzv. »seljačkih uzornih gospodarstava«, koja su pokazala dobar rezultat na unapređenju poljoprivrede. Organiziravši mnoštvo uzornih seljačkih gospodarstava napose u Baniji, Kordunu i u Lici, odlazi relativno mlad u mirovinu, ali ne da miruje, nego da slobodan i nezavisan radi prema vlastitoj pobudi, ostajući niz godina u dodiru s uzornim ratarima, kojima daje mnogobrojne savjete i upute. Sada istom počinje njegov rad s punom snagom na širenju poljoprivrednog znanja. Umjesto da drži predavanja na sveučilištu za uzak krug studenata agronomije, on sada poučava široke mase poljoprivrednika na selu. Drži poljoprivredne tečajeve i predavanja, provodi mnogobrojne pokuse sa

žitaricama i drugim kulturnim biljkama, provodi mnoštvo pokusa s mineralnim (umjetnim) gnojivima. Može se slobodno reći, da je većina naših naprednih poljoprivrednih proizvođača, u to vrijeme, upoznala djelovanje umjetnih gnojiva putem Mandekićeve propagandne djelatnosti.

Najznačajniji je ipak Mandekićev rad na pisanju stručnog štiva, a na temelju svoga vlastitog naučnog i stručnog rada. Njegovi naučni radovi tretiraju mnoga pitanja iz uzgoja kulturnog bilja i biljne proizvodnje, pa su i strani poljoprivredni stručnjaci zapazili njegove stručne radove. Njegova popularna djela prikazuju naprednu agrotehniku i uzgoj najvažnijih usjeva. Brojne su kulturne biljke, o kojima, taj naš najpopularniji poljoprivredni pisac, daje upute proizvođačima, kako moraju obrađivati, gnojiti i t. d., da bi postigli najbolji žetveni prirod. On je od uvijek bio borac za visoke prirode. Izdao je knjige i brošure o žitaricama, o kukuruzu, proizvodnji i konzerviranju krme, o krumpiru, uljevitom i predivnom bilju, o umjetnim gnojivima, gnojenju livada i t. d. Sve su to publikacije, koje imaju veliku naučnu i stručnu vrijednost, a pobudile su velik interes kod naših poljoprivrednih proizvođača. Mandekić je napisao i dva udžbenika: »Ratarstvo« (316 stranica) i »Bilinogojstvo« 458 stranica, u kojima je naučno i stručno obrađena naša najvažnija grana poljoprivrede, a to je veliki prilog našoj naučnoj i stručnoj poljoprivrednoj literaturi. Među posljednjim njegovim knjigama ističemo knjige »Pšenica« (1953.), »Gnoj i gnojidba« (1955.) te »Krušarice« (1956.), koje su osobito lijepo i dobro napisane s naučnog i stručnog stanovišta.

Poljoprivrednici su voljeli njegove knjige, jer su bile pisane jasnim i laganim jezikom, te preglednim načinom izlaganja.

Posebno treba istaknuti Mandekićev »Džepni gosodarski priručnik«, koji je izdavao kroz 23 godine kao stručni priručnik, svake godine s novim i suvremenim štivom uz mnoge potrebne tablice. Da Dr. Mandekić nije ništa drugo

učinio, nego izdavao samo taj korisni priručnik, već bi mnogo zadužio našu poljoprivredu, jer je gotovo svaki napredan gospodar imao taj priručnik, kao svoj »vademecum«. Seljak ga je tražio i čitao više od svih drugih poljoprivrednih knjiga, jer je u njemu našao obrađene glavne grane gospodarstva koje su ga zanimale. Ako uzmemo u obzir godišnju nakladu od 10.000 primjeraka vidimo, da je dr. Mandekić raširio u narodu oko 250.000 primjeraka te vrlo korisne knjige.

Osim toga, dr. Mandekić je surađivao u gotovo svim našim stručnim časopisima, kalendarima i gospodarskim rubrikama dnevnih i tjednih listova. Još i danas je on vrlo aktivan poljoprivredni pisac, suradnik naših listova kao na pr.: »Gospodarskog lista« i »Slobodnog doma«. On stalno aktivno radi i uređuje »Gospodarski priručnik« što

ga izdaje »Znanje« (prije »Sloga«), a to je nastavak njegovog »Džepnog gospodarskog kalendara« (priručnika).

Dr. Vinko Mandekić je na taj način, osim poznatog naučnog radnika, postao i do danas ostao najznačajniji popularizator poljoprivredne nauke kod nas.

Pedeset godina plodnog naučnog i stručnog rada ostavlja dr. Mandekić iza sebe. On s ponosom može reći: »Bio sam koristan svome narodu«.

»Agronomski glasnik« u svoje ime i u ime svojih članova i čitalaca, koje je dr. Mandekić mnogo zadužio svojim djelima, srdačno čestita svečaru 75-u godišnjicu njegovoga javnog naučnog i stručnog rada s iskrenom željom, da ostane još dugo svjež i čil te uzmagne još dugo raditi na unapređenju naše poljoprivrede za blagostanje i sreću našeg naroda.

Dr. J. KOVAČEVIĆ

KRAĆI OSVRT NA RAD AGROPEDOLOGA Dr. Ing. ARMINA MOSKOVIĆA

Dr. ing. A. Mosковиć se rodio 14. I. 1887. god. u Zagrebu. Poljoprivredne nauke završava prije 50 godina (1909) u Beču te dobiva naslov inženjera agronomije. Nakon završenih studija godinu dana bio je na praksi na Zemaljskom dobru u Božjakovini. Krajem 1910 god. postavljen je za vježbenika u Zavodu za istraživanje tla u Zagrebu. U novembru 1912 godine doktorira u Beču na tezi: »Najmanji kapacitet tla za vodu i njeni uzroci«. 1922 god. je unapređen za pristava, a iza smrti prof. Šandora postaje direktor Zavoda za istraživanje tla. Kasnije taj Zavod ulazi u sastav Poljoprivredne ogledene i kontrolne stanice, te Dr. A. Mosковиć postaje šef Odjela za pedologiju i agroklimatologiju. Na ovom položaju ostaje do 20. VIII. 1936.

Nakon penzioniranja prelazi na rad u Jugoslavensku Štampu u Zagrebu, gdje je osnovao: »Poljoprivredne novosti«. Nakon dolaska Nijemaca u Jugoslaviju, Dr. A. Mosковиć je proganjan i zatvaran. U julu 1941. odlazi u Split, a odatle na Hvar. Ovdje ga organizacija NOB-e prebacuje u Italiju (1944). Jedno vrijeme živi u Rimu (1951), a kasnije odlazi u USA, gdje i danas stručno radi usprkos poodmakloj dobi.

Rad Dr. A. Mosковиća, do njegovog penzioniranja prije rata, kreće se oko slijedećih problema:

1. Agrogeološko kartiranje tala;
2. Agromelioracije;

a) Regeneracija vinograda uništenih filokserom;

b) Melioracija ličkih vriština;

c) Melioracija podravskih pijesaka;

d) Melioracija halofitnih tala u Slavoniji.

Njegovi radovi su štampani u našim časopisima, a većina ih se nalazi u Zloковиćevoj knjizi: »Bibliografska građa za pedološko proučavanje Jugoslavenskih zemalja«.

U vezi pitanja melioracija vriština, smatra se pionir i klasikom za navedeni problem. Iako je prošlo već gotovo četvrt stoljeća, kako je Dr. A. Mosковиć napustio rad na pedologiji i agromelioracijama, problemi, koje je proučavao i rješavao, i sada su suvremeni

U USA (1951–1954) radi kao kemičar u odjelu za insekticide kod Shell Development – Denver Colorado. Ovdje radi na izradi metodike za kontrolu poljoprivrednih insekticida. 1954 god. je zaposlen kao kemičar na College of Agriculture – Clemson South Carolina gdje proučava vitamine u ljudskoj ishrani, a naročito B₁ (thimian). 1955 god. prihvaća mjesto, koje mu bolje odgovara na University of Florida – Department of Soils proučavajući dušik u tlu. Ovdje je izradio originalnu metodu određivanja sveukupnog dušika u tlu. Na ovome radnom mjestu se i sada nalazi.

Dr. A. Mosковиć je i protiv svoje volje, napustio prije gotovo četvrt stoljeća

zavodski rad, ali se ipak njemu vraća već u poodmakloj dobi.

Najbolju sliku rada Dr. A. Moskovića dobit ćemo pregledom njegovih radova, koje prema godinama izlaženja ovdje donosimo:

1. O melioraciji slavonskih slanjača. Narodne novine. LXXIX, 259. Zagreb, 1913.

2. Tipovi tla u Slavoniji. Vijesti geološkog povjerenstva za Kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju. III-IV. Zagreb, 1912/13.

3. Bodentypen aus Slavonien. Berichte d. geol. Kommis. d. Kön. Kroat.-Slav. Bd. III-IV. Zagreb, 1914.

4. Izvješće o agroekološkom kartiranju predjela između Vratna, Atrmca, Ormuža i Dubrave u ljetu 1912. Vijesti geolog. povjer. za kr. Hrv. Slav. Knj. III-IV. Zagreb, 1914.

5. Izvješće o preglednom agrogeološkom kartiranju god. 1913. Vijesti geolog. povjer. za kr. Hrv.-Slav. Knj. III-IV. Zagreb, 1914.

6. Istraživanja tla. Polj. Glasnik III, 3 Novi Sad, 1923.

7. Profesor Šandor (portre). Glasnik Hrvatsko - prirodoslovnog društva. XXXIV. 2. Zagreb, 1927.

8. Pitanje poljoprivrednih ustanova. Poljoprivredni Glasnik. VII. Novi Sad, 1927.

9. Aciditet zemlje i poljoprivredna praksa. Poljoprivredni Glasnik 18. Novi Sad, 1928.

10. Istraživanje Ličke vrištine. Glasnik Min. poljoprivrede, 5, 25. Beograd, 1929.

11. Alkalijske zemlje i njihova melioracija. Polj. Glasnik X, 5/6. Novi Sad, 1930.

12. Alkalijske zemlje u Vojvodini. Glasnik Ministarstva poljoprivrede 35. Beograd, 1930.

13. Alkalijske zemlje u Vojvodini. Glasnik ministarstva poljoprivrede IX, 35. Beograd, 1931.

14. Ing. B. Jarakula: Plodna zemlja (prikaz). Agronomski Glasnik, III, 2. Zagreb, 1932.

Ing. VLADIMIR OSTOJČIĆ

agronom Zavoda za unapređenje zadružne poljoprivrede u Zagrebu, umro je u 46-oj godini života, od raka. Agronomima njegove generacije ostaje u trajnoj uspomeni.